

СРБИНЪ СТАРОЙ СЛАВИ СРБСКОЙ НАДЪ
РАЗВАЛИНАМА ПРЕСТОЛНОГА ГРАДА
КРУШЕВЦА.

Стара славо, гдѣ се скривашъ
У дубокій чарный мракъ,
Ка' да никадъ младомъ Србу
Твой веѣъ пустит' неѣнешъ зракъ!
Да л' те тако завѣштао
Старый Србинъ, живъ юнакъ?
Ил' те младый сасвимъ презр'о,
Жаръ у души преста якъ?
Ахъ! не тако; грѣшно зборимъ,
Онай т' диз'о вѣчный станъ,
И обліо чарномъ крвлю,
Духу дао Србскомъ бранъ;
А чаміо овай съ тобомъ,
И дѣліо судбе едъ;
Усредь пакла крвожеѣа
Заръ е коме сладакъ медъ? —
Веѣъ душманска клета рука
Срушила ти красный летъ
На боишту, гдѣ с' бранила
Твой последний златный цвѣтъ;
У побѣди кивной души
Предъ очима све е прахъ;
Да небукну жарка чувства,
Тай ню гуши лютый страхъ,
Ал' у друма правогъ Срба
Стара крвца юште врн:
И у тихомъ жару сунца
Щодно воѣе опетъ зрн. —
Сву те видимъ, сву познаемъ
Стара славо Србинъ младъ!
Та жарка ли вальда чувства
Ніе скрїо вѣчный ладъ!

Развалине ове мрачне,
Гдѣ с' блистао образъ твой,
Нек' покрива рѣе мрачность
И облеѣе врана рои;
У вайдубльой там' рушини
Видимъ искру жиѣа твогъ;
У духу ми с' гласакъ віе:
„То е престоль царя могъ.“
Па нека се врази труде
Да м' угасе чувство то,
Кадъ ми перо и гласъ дѣде
У крвѣ жиѣа слива то. —
Та неѣу те заборавит',
Ма т' изчез'о лица чаръ,
Снимъ остат-ѣе у души ми,
Вѣчно пирит' чувства жаръ!
А тако ми оба ока,
Чуват-ѣу ти и тай домъ,
Старый Србинъ кой ти диз'о
За спомена лютый громъ.
А грѣшна ми душа была,
Недостойна Србска крвѣ,
Ако г' зато будемъ презр'о
Што га изри лютый црвѣ.
Аманетъ е онъ единый,
Онъ е души моїой мигъ,
У нѣму те славо! видимъ,
Крвци отудъ даешъ жигъ.
Ахъ, вѣчный ку я дизати
Неварушимъ новый станъ,
Дати неѣу да угинешъ,
Занети ме неѣе санъ! —

11 Мая 1847 у Крушевцу.

Никола Јовановиѣъ,
Питомецъ индивирскогъ заведеиѣа.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

БОЖІЙ ПРОМЫСАЛЪ БДИ НАДЪ СВА- КИМЪ ДОБРЫМЪ ЧОВЕКОМЪ.

(Продуженіє.)

Овако разговараюћи се дошоше ово двоє залюблѣны на брежулякъ еданъ, на коемъ природа сама чбуномъ нѣкимъ, пріятну сѣнку чиняше.

„Айде овде да мало сѣднемо,“ рече Густавъ, „и да льпоту естества осмотравамо. Погледай само, каква е свуда наоколо пріятна тишина, као да нигда никакво узнемириванѣ догодило се небы.“

„Мени се чини, да ћу я овай предѣль скоро сасвымъ другогчѣ сматрати,“ рече Марія, и двѣ кристалне сузе на льномъ лицу нѣномъ заблестаю се.

„Неразумна!“ шалећи се затымъ Густавъ рече: „Вѣруй ми, имат-ћемо мы юштѣ много пріятни вечерій, него што е овай быо.“

Марія погледи садъ сасвымъ печална, унепрестано мрачнии бываюћий предѣль, и уздишући рече: „„Много бы боль за мене было, да умремъ, и да у овомъ спокойномъ мѣсту одпочивамъ; ербо бы се онда све туге мое ослободила.““

„Маріє!“ после краткогъ ћутаня, запыта Густавъ, „надѣ мы никакво друго прибѣжиште наћи небы могли, развѣ прибѣжиште смрти, и ако бы неумолима и прегорка судба насъ разставити принуђавала, реци ми, шта бы ты онда избрала, разстанакъ, или смръть?“

„Смръть,“ шепташе Марія, плачући и главу свою на прсима Густава сакривши, кон срдачный полюбаць на челу іой притисче. У томъ истомъ тренутку заечи нѣбо сакривено и ясно смѣянѣ. Обадвоє ужасну се, и Густавъ разярень сматраше свуда около себе, да бы тогъ подрзльивогъ усмотрити могао, кон га у найпріятнѣемъ положенію нѣговомъ узнемиравати усућуе се; но бадава, у цѣломъ предѣлу нигди никога видити немогаше. Марія пакъ яко уплашена, позна таки, да то смѣянѣ оногъ подрзльивца странногъ быти мора.

Другій данъ у ютру старый Вилдавъ при обѣду са Евермондомъ сѣдећи, и пушећи запыта га: „Но како вамъ се допада у Франкенталу?“

„Врло добро“ одговори Евермондъ; „Франкенталь има прекрасно положеніе; има пріятны

равница, шума; баштій и рыбака; но особито льпы дѣвояка.“

„Есте ли вы већ то примѣтили?“ запыта старый смѣючи се.

„Тко то небы примѣтіо при првомъ погледу! Да богме кадъ бы се човекъ дуже време бавіо, као вашъ господинъ сынъ, могао бы и боль примѣтити.“

„Шта вы хоћете тимъ да кажете?“

„Онда мыслимъ да се могу найвеће льпотице избрати, и изнаћи.“

„Како вы то разумѣвате господине Евермонде? Мой сынъ вальда ніе —“

„Есть, есть вѣруйте, на мою рѣчь, онъ е залюблѣнъ; но штета што тако младъ, и изреданъ младийъ тако яко заблудіо е, и смртно се залюбіо.“

„Како мой сынъ, о изреците ми молимъ васъ господине, шта сте почели, ако сте мой искренный пріатель.“

„Е добро дакле — я самъ юче младогъ господина застао съ єдномъ простомъ и прекрасномъ дѣвицомъ, я мыслимъ то ће быти нѣи вашегъ гробляра.“

„Чія? гробляра?“

„Есть нѣгова; ербо самъ я но, ако се неварамъ, видіо, да е она предъ кућницомъ гробляра сѣдила.“

„Но шта е дакле далъ было?“

„Онъ е съ нѣомъ о любви много говоріо, обѣћаваюћи іой се, да ће ю за супругу узети, и на послѣдакъ, као што обично быва, говораше обоє само са устнама.“

„Господине Евермонде, можете ли вы то посвѣдоцити?“

„На мою честь.“

„Гди сте ій видили?“

„На єдномъ брежульку подъ єдномъ сѣнкомъ чбуна нѣкогъ, кое мѣсто као да е самъ Аморъ за любезне приуготовіо.“

„Господине Евермонде, вы ћете мени велику любовь учинити, ако ме вечерась тамо одведете; а за проче моя е брига.“ Господинъ Евермондъ то му таки учиница обѣћа. — Е садъ самъ већ ово дѣло явіо, говораше онъ затымъ самъ у себе, падамъ, се да ће ми за ручкомъ поћи. Мени е истина жао Густава, но оной дѣвояки осветити се морамъ.

Текъ што вечеръ наступи, и равнице Франкентала сѣдаюће супце, на часть освѣтляваюћи,

остави, и ноћна тавност приближаваше се, старий господињ у япунце (огртачъ) замотанъ, и шеширъ яко на очи натакнувши, у собу Евермонда ступи.

„Бсте ли већъ приправни?“ запыта онъ овогъ.

„Бсамъ, и стоимъ на служби.“ одговори таки.

„Умотайте се дакле добро у ово япунце,“ пружаюћи му то, „и изволите да идемо.“

Евермондъ таки замота се у то япунце, и обоє пођоше, праћени одъ нѣколко слугу. Већъ се сасвѣмъ смркло было, кадъ до мѣста оногъ дођоше.

„Тамо е она сѣнка,“ рече Евермондъ тихо, „но не чуєте ли вы заръ ништа?“

„Та све е мирно,“ одговори старий.

„Но я чуемъ нѣко шумтанъ,“ рече онъ. „Дай да се прилижимо ближе.“ И приступивши затымъ мало ближе, заиста и старий господињ нѣко шапутанъ чуо баше. „Чуєте ли садъ господине?“ запыта Евермондъ.

Вилдавъ мане главомъ; ербо му е гнѣвъ већъ сасвѣмъ гласъ пресѣкао быо. Заиста пакъ башъ злый духъ опетъ е ово двоє залюбљны садъ подъ сѣнку ону довео, гди су они у блаженямъ разговорима о радостной будућности наслађавали се, незнаюћи ништа, каквѣй е пръный облакъ већъ наспрамъ нѣове главе спустио се

„Маріе! вѣруй ми, я ти се животомъ моимъ заклинѣмъ, да ћешъ ты быти моя супруга, ты, или никоя друга!“

Ове рѣчи ясно зазвече у ушима старогъ Вилдава. И садъ већъ немогаше ее овај дуже задржати, но на-едан-путъ разлюћенъ, изъ чбуна едногъ, подъ коимъ се прекрѣо баше, предъ ово двоє залюбљны изиђе.

„А я ти се опетъ заклинѣмъ,“ громовитимъ гласомъ повиче старий, „да ће ова невалјана дѣвица сутра у ланцима окована быти.“

„Отче!“ повиче Густавъ, сасвѣмъ поблѣдивши.

„О Боже!“ рече Марія тужећи, и сасвѣмъ изванъ себе одъ страха поставши.

„Заръ се тако,“ лотито дрекне старий, „сынь Вилдава обезумити могао, да се онъ у одну просту дѣвойку залюби! Ни ерамъ те было! томе се одъ тебе нигда надао нисамъ!“

„Отче сладкій! послушайте ме,“ молаше Густавъ.

„Ни одну рѣчь! я ћу одсадъ наћи средство, тебе одъ таковы безсрамны дѣла одвратити, кадъ ты ниси честь твоє породице сачувати хтѣо, то нећу ни я тебе штѣдити.“

(Конаць слѣдує.)

КНИЖЕВНЫЙ ПРЕГЛЕДЪ.

Горскій Віенаць. Историческо событіє при свршетку XVII. вѣка. Сочиненіє П. П. Н. Владике Црногорскога. У Бечу, Словила ч. о. о. Мехитариста 1847.

(Конаць.)

Списатель нѣ раздѣлю свою драмму на дѣйства, као што садашњи обычаваю; чини се да е онъ ишао начиномъ Грка, кои су дѣлили нѣове трагедіє у неколико одмора, поупућны хорима.

Тако онъ свакій часъ прекида дѣйствованъ, а поставля едно коло, у комъ се пѣвао славна дѣла народа; и ова узвышена лирика, коя се може сравнити са хорима Манцонія,^{*)} служи дивно къ томе, да већма узнали духове на мрзость противу Турака. Главна у овомъ дѣлу вѣштина естъ нагомилаиъ множеине случаєва, у коима се приповѣдаю свирѣпости, угнѣтаєва, неправедности Турака противу Христїянина, докъ ови послѣднѣй рѣше се сбацити ярамъ, изтеравши и побивши своє непрїятель.

Али ако тѣлике лѣпоте сїаю у овомъ драматичномъ дѣлу, налазе се и нѣке мане, нѣке погрѣшке, одъ кои и найзнатнѣи умови мучно се могу сачувати. А погрѣшке, коє самъ прамѣтїо, тачу се павѣлаше економіє драме.

До преко половине дѣла има мало движеня, и чини се непокретно збогъ увођеня догађая све повїи, свєза, коє на првѣй махъ немогу се никако увидити. Жестока жєля стихотворца, да опише народне обичає, навєла га е, те е уметнуо многа излишна позорїа, коя неодговараю ни найманъ цѣли драме. Ноћни снѣ, говоръ у сну Вука Мандушића и слушаиъ два друга, пророчаєства учивїна на голой плєћки еднога печєвога овна, приповѣдкє войводе Драшка о Млетцима тако дуге и досадне, глупость попа Мує, то су све одступљна и уметци, кои ничему неслуже, а задржаваю дѣло, коє е сѣ почетка и по себи еднолично, те шкоди цѣлости. При свршетку дѣло напредує удивителномъ брзиномъ, и дугачкїй плачь сестре надъ убїєнымъ

*) Манцонїа е вайславїи лиричкїй пѣснїкъ, што га сада знаю, и што су можда икада имали Италијанци.

братомъ, у мѣсто што бы оладію, ерь е надувень, іоштъ веѣма разгрѣва чувство.

Оно, у чему се найвеѣма показуе сила ума списательвогъ, етъ штиль. Невѣројатно е, колику крѣпость, кою брзину, кою милину разлива по различитимъ чувствама. Воспитанъ у народнима пѣсмама, нашъ списатель уме издржати ону невину простоту, ону ясность, ону чистоту, кое се толико обожаваю, додавајући ѿмъ, лѣпимъ саюженѣмъ, изборъ и благородность. И заиста сви разговори владике, кадѣ Мустая, и игумана Стефана, лиричне поезіе кола, плачь сестре, пѣсма на Турскимъ сватовима, такове су и тако поетички изражене, да се неможе ништа болѣ пожелати. Неке изрѣчке пакъ, и неки образци есу изворни и врло лѣпи.

Тко не увиѣа силу овы стихова:

„Една сламка међу вихорове,
Суза моя нема родителя,
Наданъ се наше закопало
На Косово у едну гробницу.“

Или:

„Иза туче ведріе е небо,
Иза туге бистріа е душа,
Иза плача веселіе поешъ.“

А другче:

„А душу самъ натопію камљомъ,
Па се стара игра поврхъ вина,
Ка' бліедый камень по ракин.“

Али у толикой сѣиности штила примѣчаваю се гдѣкое погрѣшке; као што су рѣчи Турске и Италијанске, н. пр. трошъ, мунаръ, текъ, аманатъ, инстинктъ, тиранинъ, аферимъ и т. д., кое бы се могле лако нашима замѣнити. Има кадъ и невниманя, као на примѣр у приповѣдкамъ Драшке, гдѣ глаголи сви у исто време падајући досадни су и проузроковую неко негодно едногласіе. Али су ове мале мане у сравнію толики красота, збогъ чега неможемо се необрадовати нашой едноплеменной браћи, да су овимъ дѣломъ добыли прву драму великога одушевљѣня и праваго народнога вкуса.

Францешки.

В Ъ С Т И.

* Исторійско-филологичкій одеѣкъ ц. академіе наука у Петрограду прмію е предложѣнъ г. Е. Ку-

ника, кои жели издавати сборку предмета за познаванѣ старо-Бугарскога езика и книжевности. Предпріятіе ово има двѣ цѣли: филологичку и исторійску. Што се прве тиче, имаю се Нѣмачки и западно-Славенски научници упознавати съ тимъ, што су поедини Руски списатели о той ствари написали. Друга пакъ иде на то, да се одъ простране старо-Бугарске литературе текъ оно избере, чимъ се обяснява исторія Византинскога изображеня и утицаѣ нѣговъ на Славене. Дѣло ће изилзати у повднимъ свезкамъ.

* Не давно се отворило у Берцелони, у Шпани, позориште, кое е за честь краљице названо: „Teatro Izabella,“ оперомъ, при којой е музикомъ управляо Чехъ Заврталь, кога су позвали за управителя банде. После театра была е велика часть, при којой е истый г. Заврталь, по жељи многи одличны особа, пѣвао „Кде домов мой?“ и друге народне Ческе пѣсма, све узъ обшту похвалу.

(Квѣти.)

С И Т Н И Ц Е.

* Дра пріятеля, коя се од-давно видила нису, састану се случайно. „Па како е?“ запыта еданъ. „Не найболѣ, старый друже, зашто самъ се оженио, од како се невидисмо.“ „Я ти честитамъ.“ „Немашъ шта, зашто ме е жена мучила страшно.“ „Я те сажалуемъ.“ „Но ми е донела миразъ одъ 30.000 форинтій.“ „Тимъ се можешъ тѣшити.“ „Не сасвимъ, мой драгій, зашто самъ за те новце купію оваца, кое ми све поскапаше.“ „То е, Бога ми, зло!“ „Ніе башъ тако рѣаво, зашто самъ вуну продао, коя е среѣомъ яко поскупила была, и то ми е штету накнадило.“ „То си ты ту іоштъ среѣно изпливао.“ „Не башъ сасвимъ среѣно, зашто самъ за те новце купію куѣу, коя ми изгоре.“ „Ахъ, заиста то е страшна несреѣа.“ „О ни найманѣ, зашто ми е жена съ куѣомъ изгорела, а куѣа е была обезбѣѣна.“

* Царъ Тиберіусъ редко е мѣняо чиновнике, кои су были у великомъ званію кодъ нѣвогъ правителства. Кадъ га е нетко едан-путъ о томъ запытао, одговорн: „Сите муве яко непецаю.“

Н О В А К Н Ъ И Г А.

Воспитатель Женскій пише Матія Банъ. Прва свезка. У Београду У Книгопечатни Киљжества Србскогъ 1847. — На 12-ни, стр. 117.

Учредникъ Милошъ Поцовиѣ.

Издано и печатано у Правителственной Книгопечатни у Београду.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА